

RAJZFILMEK A KATECHÉZIS SZOLGÁLATÁBAN

MÓDSZERTANI JAVASLAT

Bevezetés

Napjainkban a mesék és a filmek furcsa ötvözeteként egyre több olyan rajzfilmmel találkozhatunk, melyek egyszerre célozzák meg a felnőtteket és a gyermekeket is. Pontosabban szólva animációs filmekről van szó, melynek egyik kategóriája a rajzfilm.

Olyan történetek ezek, melyek rövidebb vagy hosszabb formában egy, vagy több központi üzenetet kívánnak átadni. Mindezt úgy, hogy a mese elemeit használják föl és egy távoli országba röpitik a nézőket, ahol teljesen természetes, hogy furcsa lények léteznek, vagy éppen az állatok emberi nyelven szólalnak meg. Arról ne is beszéljünk, hogy az állatok, vagy éppen furcsa lények ugyanolyan tulajdonságokkal rendelkeznek, mint amilyenekkel mi, emberek is. Egyfajta elidegenítés ez, melyben a néző kívülről szemlélheti akár önmagában kedvelt vagy abszolút nem szeretett tulajdonságait. Sőt, lehetősége adódik arra, hogy beleélje magát egy képtelennek tűnő történetbe, vagy éppen más körülmények közé tegye azt, ami már vele is megtörtént. Mindezt úgy, hogy a rajzfilmek egyre kidolgozottabb és élvezetesebb módon közvetítik képi világukat a nézők felé. Ma már akár 3D-s formában is átélhetünk egy-egy történetet, még inkább részesévé válva a sztorinak és a benne rejlő világnak.

Én nem kívánok érvelni a rajzfilmek mellett, vagy ellen – sokkal inkább arra kívánom a hangsúlyt helyezni, hogyan élünk jól ezzel az adott lehetőséggel a katechézisben. Az ugyanis nem kérdés, hogy gyermekeink, fiataljaink találkoznak ilyen animációs filmekkel, melyek közül néhányat igazán kár lenne kifelejteni tanulóközpontú, élményszerűségre és aktualitásra törekvő katechézisünkben.

A rajzfilmek népszerűsége

Ha arra a kérdésre keressük a választ, hogy miért is olyan népszerűek ezek az alkotások, akkor sokféle választ találhatunk. Kezdeném a legegyszerűbbel: akár gyermekek vagyunk, akár felnőttek, szükségünk van a kikapcsolódásra és szükségünk van a mesékben rejlő csodavilágokra. Ezt talán fölösleges is túlságosan magyaráznom, hiszen gondoljunk csak arra, hogy mennyire szerettük gyermekkorunk meséit (vagy éppen az akkor futó rajzfilmeket – Lolka és Bolka, Macskafogó, Szaffi, Mézga család különös kalandjai stb. – ki-ki a saját korának megfelelő meséket sorolhatja ide).

Kicsit tudományosabb síkra terelve a válaszokat: a gyermekek számára élvezetesek az animációs filmek, és elsősorban a rajzfilmek, mivel az ő lételemük a mese. Mesekutatók támasztják alá, hogy a gyermeki fejlődéshez szükség van a mesevilágra, melyet fantáziájába beépít és melyben átélheti a jó és a gonosz harcát stb. Ebben a módszertani javaslatban nem kívánok kitérni arra, hogy mi a különbség az olvasott és látott mesék között, hiszen sok tanulmány alaposan kifejti ezt. Természetesen nem ugyanaz a kettő. Napjaink rajzfilmjei nem is mindig törekedhetnek erre, hiszen a történetek szereplőinek jellemvonásai nem mindig egyértelműek. A gyermek számára fontos, hogy a mesében jó és rossz különváljon, bár ahogyan fejlődik és növekszik, természetesen a komplexebb szereplők is jobban érthetővé válnak a számára. Szociális perspektívaváltásában akár még segítséget is nyújthat egy olyan rajzfilm alapján készült beszélgetés, ahol az egyik szereplő talán a külseje vagy bizonyos tettei alapján könnyen gonosznak bélyegezhető, de a sztori közben kiderül, hogy mégiscsak „jófiú”, illetve teljesen átlagos lény, akiben jó és rossz tulajdonságok is keverednek.

A rajzfilmek azonban sok esetben olyan komplex sztorikat és szereplőket használnak, illetve olyan poénokat tartalmaznak, melyek nem igazán érthetőek a gyerekek számára. Ők

mégis élvezettel nézik ezeket, mivel sokszor kedves kinézetű lények (pl. aranyos állatok) jelennek meg bennük vagy egészen gyerekszerűnek tűnő gondolatok hangzanak el.

Persze rajzfilm és rajzfilm között is van különbség. Míg egy Hupikék törpikék pl. abszolút a gyermekek korosztályát célozza meg és jobban beleilleszkedik a mesék sajátos világába, addig pl. a Shrek vagy a Jégkorszak c. animációs filmek olyan jeleneteket is tartalmazhatnak, melyek akár a való világban is előfordulhatnának. Gondoljunk csak a Jégkorszak c. rajzfilm magának való mamutjára, aki még a közeledő vész elől sem hajlandó menekülni, hiszen egyedül akar maradni.

Felnőttek, fiatalok körében általában népszerűbbek az őket megcélzó, valóságot idéző rajzfilmek. Ezek sikere elsősorban a sztorinak és a szórakoztató jellegnek köszönhető. A poénok számukra a legérthetőbbek és sok esetben a központi üzenet is elsősorban hozzájuk szól, mindez persze burkoltan, sokszor átvitt formában.

Szemponatok a rajzfilmek használatához a katechézisben

Ahogy már korábban is szó esett róla, nem minden rajzfilm használható és nem minden korosztálynál. A katechézis során arra törekszünk, hogy az evangélium örökérvényű üzenetét a mai kor számára érthető formában, korszerűen és élhetően adjuk át. Ehhez a kreatív hittanoktató, vallástanár, lelkipásztor minden – az Ige mérlegén megmaradó – eszközt igyekszik használni. Ehhez, alaposan mérlegelve és átgondolva a lehetőségeket és a benne rejlő veszélyeket is, bizonyos rajzfilmek használhatóak.

Hogyan használhatunk egy rajzfilmet a katechézisben?

- Akár a filmklub egy alkalmát, az egész filmet közösen megnézve a résztvevőkkel és aztán – a kitűzött szempontok alapján – közösen földolgozva.
- Lehetőség van akár csak egy részlet kiemelésére, mely az adott témánkhoz illeszkedik. Ezt a részletet akár nyitó motivációként, akár az alkalom folyamán szemléltetésként stb. is használhatjuk.
- Egy beszélgetéssorozat részeként – nyitóalkalomra, vagy éppen a bevezető foglalkozás/foglalkozások után a téma újabb területéhez.
- Elidegenítéshez módszerként: akár egy bibliai Ige megvilágításához, vagy egy vita elindításához, stb.

Rengeteg lehetőség van az animációs filmek használatára a katechézisben, melyek egyéni kreativitásunk által tovább színesíthetőek. A hatékony használatukhoz azonban alapos előkészület szükséges és az adott alkalom megfontolt, kidolgozott terve.

A következőkben olyan szempontokat kívánok adni, melyek segítséget jelenthetnek a megfelelő rajzfilm, hatékony és Igeszerű használatához a katechézisben.

1. A rajzfilm kiválasztása előtt elsődleges legyen a hittanóra/ifjúsági óra/gyermeknap, stb. központi témájának meghatározása és a cél kitűzése.
2. A központi témánkhoz, megtervezett célunkhoz válasszuk meg a jól illő animációs filmet. Gondoljuk végig, hogy hol és milyen céllal kívánjuk használni az adott rajzfilmet, illetve részletet.
3. Ne felejtjük el, hogy az élményszerűség nem a szórakoztatásra törekvést jelenti. Ha rajzfilmet/részletet használunk, akkor legyen megfelelő helye, jelentősége és célja a tervezetünkben.
4. Vegyük számításba a rendelkezésünkre álló időkeretet! Néha a kevesebb valóban több, és nem mindig szükséges egy adott rajzfilmet végignéznünk ahhoz, hogy segítse a beszélgetésünket.

5. Figyeljünk oda arra, hogy a témához illő, az adott alkalom egészébe jól illeszkedő rajzfilm/részlet a megfelelő helyen és időben kerüljön bemutatásra.
6. Tudatosan tervezzük el és használjuk a rendelkezésünkre álló teret (tanterem, gyülekezeti terem, stb.), és a rendelkezésünkre álló eszközöket. (pl. a székeket úgy rendezzük, hogy mindenki által látható legyen a bemutatandó rajzfilm).
7. A célnak megfelelő rajzfilm legyen korosztályszerű is. Gondoljuk át, hogy valóban érthető-e az adott korcsoport számára az az üzenet, melyet használni kívánunk az adott rajzfilmből/részletből.

Javaslatok

A módszertani ajánlás végére néhány rajzfilmet szeretnék felsorolni, melyeket érdemes fontolóra venni. Néhányukhoz minta és óraterv javaslat található honlapunkon.

- Mézga Aladár különös kalandjai:
  - Luxória
  - Második dimenzió
  - Őskorban
- Macskafogó
- Jégkorszak 1-3
- Föl!
- Wall-E
- Verdák
- Vuk
- Dr. Bubó
- Cápamese